

Prawa autorskie pracownika

Komu przysługują majątkowe prawa autorskie do utworu – pracownikowi (autorowi) czy pracodawcy wypłacającemu pracownikowi wynagrodzenie ze stosunku pracy?

Jednym z obowiązków służbowych pracownika może być zobowiązanie do tworzenia (stosunek pracy ma charakter ciągły) określonych utworów czy dzieł. Zgodnie z polskim prawem, utworem jest „każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia”. Może to być więc artykuł prasowy, utwór muzyczny czy strona internetowa. Zgodnie z art. 12 prawa autorskiego, to pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, z chwilą przyjęcia utworu nabywa do niego autorskie prawa majątkowe. Nie jest to jednakże nabycie nieograniczone, jego zakres jest bowiem uzależniony od celu umowy o pracę oraz zgodnego zamiaru jej stron. Zatem pracodawca nabędzie majątkowe prawa autorskie do utworu stworzonego przez pracownika, jeśli pracownik ten w zakresie swoich obowiązków ma wskazane właśnie tworzenie utworów danego rodzaju. Tym samym pracodawca przejmie majątkowe prawa autorskie w stosunku do wyników pracy pracownika zatrudnionego np. na stanowisku dziennikarza lub rysownika. Jednak, jeśli osoba zatrudniona na stanowisku niezwiązanym z działalnością twórczą (np. kelnerka) stworzy utwór (np. oprawę graficzną do menu) nie będzie możliwe uznanie, iż utwór ten powstał w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy. W takim przypadku to do tego pracownika (tj. kelnerki) nadal należeć będą majątkowe prawa autorskie do stworzonego utworu (tj. grafiki menu).

Ważne jest więc ustalenie, co należy do obowiązków pracownika wynikających ze stosunku pracy, a co leży poza nimi. Może o tym decydować: umowa o pracę, polecenia służbowe leżące w zakresie zadań przypisanych do zajmowanego przez pracownika stanowiska, wewnątrzzakładowe akty prawa pracy (np. zbiorowy układ pracy), cele (znane pracownikowi) realizowane przez zakład pracy itp.

W konsekwencji uznania, że utwór powstał w ramach wykonywania obowiązków wynikających ze stosunku pracy, autorskie prawa majątkowe do niego przechodzą na pracodawcę i pracodawca nie ma obowiązku wypłacania pracownikowi za taki utwór odrębnego wynagrodzenia. Z kolei w razie dokonania przeciwnej oceny związku utworu z obowiązkami pracowniczymi nie jest on objęty wynagrodzeniem określonym w umowie o pracę. W tym drugim przypadku, wobec pozostawiania majątkowych praw autorskich do utworu przy pracowniku, to pracownik decyduje, czy i na jakich warunkach przeniesie je na pracodawcę. Pracownik decyduje też o wysokości wynagrodzenia z tytułu przekazania utworu pracodawcy, oczywiście o ile pracodawca zdecyduje się na nabycie lub skorzystanie z utworu na warunkach wskazanych przez pracownika.

Powyższe zasady nie dotyczą tworzonych przez pracowników programów komputerowych, dla których ustanowiono regulację szczególną.

Autor: Anna Kamińska, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy